

10. Про громадський контроль: проєкт Закону України від 13 травня 2015 р.
11. Проєкт Закону про громадський контроль № 6246 від 11.10.2004. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=19085](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=19085)
12. Проєкт Закону про громадський контроль за використанням та охороною земель № 2484а від 03.07.2013. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua>
13. Проєкт Закону про громадський контроль № 4697 від 14.04.2014 р. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=50646](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50646)
14. Савченко О. В. Співвідношення терміна «громадський контроль» з іншими суміжними правовими категоріями. Науковий вісник.

**Скиба К. В.,**

*здобувач ступеня вищої освіти бакалавра  
2 курсу ННІ №1 НАВС,*

**Бухтіярова І.Г.,**

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного  
управління та адміністрування НАВС*

## **НАГЛЯД ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ**

Повномасштабне вторгнення РФ, яке розпочалося 24 лютого, повністю змінило не тільки наше життя, а також і систему адміністрування: органи влади не припинили своєї діяльності, а навпаки підлаштовуються під реалії сьогодення.

Як нам відомо з курсу адміністративного права, нагляд - це спосіб забезпечення законності і дисципліни в публічному адмініструванні, який здійснюється спеціальними суб'єктами

публічної адміністрації щодо організаційно не підпорядкованих об'єктів [1]. Суб'єкти, які мають право здійснювати адміністративний нагляд, чітко визначені законодавством [2].

Але реалії сьогодення заважають таким органам влади здійснювати свої функції належним чином: частина території нашої держави окупована або знаходиться дуже близько до лінії фронту, що ускладнює або унеможлиблює їхню роботу.

Перепоною також є те, що деякі окремі структури перенасичені завданнями. Наприклад, Державна служба з надзвичайних ситуацій здійснює нагляд за дотриманням суб'єктами господарювання техногенної та пожежної безпеки, а також нагляд за технікою безпеки на підприємствах та ін. Але враховуючи сьогоденні реалії, ця служба займається розчищенням завалів утворених шляхом нанесення злочинних ракетних ударів з боку РФ, надає допомогу громадянам, займається розмінуванням як будівель, так і сільськогосподарських угідь, гасить пожежі, які утворилися внаслідок влучань ворожих снарядів. Все це значно ускладнює здійснення наглядових функцій працівниками ДСНС через велику кількість покладених на них завдань [3].

Важливим органом, який здійснює нагляд, є Національна поліція. З початку повномасштабного вторгнення різні підрозділи МВС приймали участь у відбитті агресії з боку РФ. Здійснення поліцією нагляду є вкрай важливим для забезпечення законності та дисципліни, а отже – громадського порядку. Але враховуючи реалії війни, на поліцію також покладається робота зі здійснення підтримки порядку на деокупованих територіях: спілкування з місцевими жителями, затримка мародерів, розшук колаборантів та забезпечення правопорядку [4].

Особливих змін у роботі зазнала українська прокуратура. Згідно чинного законодавства, цей орган влади здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять

оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, а також нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Відповідно, після початку повномасштабного вторгнення, здійснення прокурорського нагляду ускладнилось через ведення бойових дій на певних територіях нашої країни, а також зі збільшенням кількості звернень громадян постраждалих внаслідок дії російських окупаційних військ [5].

Доречним буде звернути увагу на діяльність державних органів економічно-фінансового, екологічного та інших секторів.

Наприклад, Національний банк України – єдина державна структура, яка здійснює банківський нагляд, який є системою контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких Національний банк України здійснює наглядову діяльність законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку [6]. Це означає, що НБУ виконує важливу роль у забезпеченні стабільності економіки країни шляхом здійснення нагляду в межах своїх повноважень [7]. Але нагляд з боку НБУ ускладнюється внаслідок збільшення бажання певних осіб скористатись нестабільною ситуацією в державі з метою власного збагачення вчиняючи фінансові махінації. Така тенденція додає тільки турбот центральному банку в умовах здійснення заходів щодо збалансування економіки нашої держави.

Щодо екології, то нагляд у цій сфері здійснює Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України через свої підпорядковані органи: Державне агентство лісових ресурсів України, Державна екологічна інспекція України,

Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державна служба геології та надр України, Державне агентство водних ресурсів України [8].

Нажаль, через війну екологія нашої держави сильно постраждала. Через це вищевказаному міністерству доведеться розробляти проекти законів покликаних на її відновлення. В свою чергу це збільшить компетенцію цього органу влади через необхідність здійснення нагляду за дотриманням нових законів.

Особливої уваги вартує нагляд з боку Державної служби України з питань праці, бо через війну, дедалі частіше стали виникати конфлікти між працівниками та роботодавцями: погіршення умов праці, зниження заробітної плати та інше. Це викликано тим, що через дію воєнного стану Держпраці не може повноцінно здійснювати свої наглядові функції через дію Постанови Кабінету міністрів України № 303 від 13.03.2022, що припиняє проведення планових та позапланових заходів державного нагляду [9; 10].

Отже, ми визначили, що нагляд з боку визначених суб'єктів адміністрування є важливим інструментом забезпечення законності та дисципліни в державі. Також, ми дійшли висновку, що наглядові функції кожного органу влади чи відповідної структури отримали певні зміни внаслідок ведення повномасштабної війни, що загалом свідчить про виникнення такого поняття як нагляд в умовах воєнного стану.

### **Література:**

6. Забезпечення законності та дисципліни в публічному адмініструванні. URL:

[https://arm.naiiau.kiev.ua/books/adm\\_pravo\\_zch/nm/lec10.html](https://arm.naiiau.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec10.html)

7. Про затвердження переліку органів державного нагляду (контролю), на які не поширюється дія Закону України «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської

діяльності». Постанова Кабінету міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1104. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/prozatverdzhennya-pereliku-organiv-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-na-yaki-ne-poshiryuyetsya-diya-zakonu-ukrayini-pro-timchasovi-osoblivosti-zdijsnennya-zahodiv-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-u-sferi-gospodarskoyi-diyalnosti>

8. Організація здійснення державного нагляду (контролю). URL: <https://pl.dsns.gov.ua/uk/organizaciya-zdiisnennya-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu>

9. Слово і діло. Поліція відновлює роботу на деокупованій частині Херсонщини. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/12/novyna/bezpeka/policziya-vidnovlyuye-robotu-deokupovaniy-chastyni-xersonshhyny>

10. Закон України «Про прокуратуру» від 31.03.2023 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

11. Закон України «Про Національний банк України» від 31.03.2023 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

12. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability>

13. Урядовий портал. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-zahistu-dovkillya-ta-prirodnih-resursiv-ukrayini>

14. Державна служба України про трудові перевірки в умовах воєнного стану. URL: [https://biz.ligazakon.net/analytics/213551\\_trudov-perevrki-v-umovakh-vonnogo-stanu-shcho-potrбно-znati-pdprimtsyam](https://biz.ligazakon.net/analytics/213551_trudov-perevrki-v-umovakh-vonnogo-stanu-shcho-potrбно-znati-pdprimtsyam)

15. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету міністрів України від 13.03.2022 № 303. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP220303?an=22>